

Notitie: inventarisatie initiatieven Proeftuin Brouwersbaai 29 september 2025

Aanleiding

Op 29 september 2025 organiseerden de gemeente Schouwen-Duiveland en de gemeente Goeree-Overflakkee ('de gemeenten') een bijeenkomst in het Zeil- en Surfcentrum op de Brouwersdam. Zij brachten stakeholders bij elkaar rond het thema kusterosie in de Brouwersbaai, gekoppeld aan een beoogde suppletie van het strand ('de Suppletie'). Doel van de bijeenkomst was de uitwisseling van ideeën en verkenning van de kansen om gezamenlijk te werken aan een beleefbare, natuurrijke en economisch sterke Brouwersbaai.

Acht initiatiefnemers hebben die middag pitches verzorgd over erosieremmende en biodiversiteitbevorderende maatregelen op basis van Nature Based Solutions:

1. Coastbusters
2. ARK Rewilding/Seascape
3. Oysterheaven
4. Universiteit Utrecht (UU)
5. Reefy
6. Bam Infraconsult/Holcim
7. Schouwen Kust
8. KCO/Shared Concepts ('De Banjaard')/Proeftuin Zeewaarts

De gemeenten willen in vervolg daarop een verhaal en beeld krijgen van de Brouwersbaai als 'living lab' voor praktijkproeven met Nature Based Solutions die de levensduur van de Suppletie verlengen én de biodiversiteit in de Brouwersbaai bevorderen. Zij hebben KCO/Shared Concepts (pitch 8) opdracht gegeven om de overige initiatieven nader te inventariseren en op basis daarvan een schetsontwerp voor een proeftuin in de Brouwersbaai te vervaardigen. De genoemde zeven initiatiefnemers zijn aangevuld met twee initiatiefnemers uit het netwerk van de gemeente (Bese en Coastruction) en twee uit het netwerk van KCO (Van Aalsburg en Netics).¹

De inventarisatie heeft informatie opgeleverd over:

- de mogelijke omvang en locaties van de proeftuin (diverse onderdelen en samenhang/samenwerking daartussen);
- het aanvangstijdstip, fasering en duur van de proeftuin met een globale planning;
- beeld van de benodigde vergunningen en toestemmingen;
- een ruwe indicatie van de kosten per initiatief.

Aan de hand van deze informatie heeft KCO een concept schetsontwerp gemaakt waarin de verschillende initiatieven een plek krijgen en met elkaar worden verbonden in een proeftuin/living lab in de Brouwersbaai. Het concept wordt op 7 januari 2026 besproken met de ondernemers op de Brouwersdam, de initiatiefnemers en betrokken overheden. Hun input wordt benut om het schetsontwerp te finaliseren, zodat het als basis kan dienen voor een door de

¹ In de komende jaren kunnen wellicht nog andere initiatieven toegevoegd worden, aangezien de Suppletie op zijn vroegst zal aanvangen in het voorjaar van 2027 en naar verwachting zal worden verspreid over de jaren 2027 en 2028.

minister van Infrastructuur & Waterstaat verzochte propositie voor een gebiedsplan voor de Brouwerbaai als proeflokaal voor praktijkonderzoek naar vernieuwende mogelijkheden voor kustbescherming, kustuitbreiding en strandbehoud met versterking van de biodiversiteit.

Naast de presentatie van het **verhaal** en **beeld** van de proeftuin wordt op de bijeenkomst van 7 januari a.s. een door KCO samen met de gemeenten opgesteld **concept-manifest** voorgelegd waarin de betrokken partijen hun gezamenlijke ambitie uitspreken om de Brouwersbaai te ontwikkelen tot een innovatieve, biodiverse en toekomstbestendige kustzone waar veiligheid, natuur, economie en leefkwaliteit hand in hand gaan.

Interviews

In de periode 7 november- 14 december 2025 zijn de volgende partijen geïnterviewd:

ARK
BAM/Holcim
Bese
Coastruction
Coastbusters
Netics
Oysterheaven
Reefy
UU
Schouwen Kust
Van Aalsburg

De volgende organisaties zijn tussentijds geïnformeerd:

Rijkswaterstaat
Provincie Zeeland
(Provincie Zuid-Holland was afwezig)

Gezien het beperkte beschikbare tijdsbestek (tot +/- 17 december 2025) kan de inventarisatie ná de bijeenkomst van 7 januari 2026 in het verdere traject worden voorgelegd aan onderzoeksinstituten zoals NIOZ, WUR en HZ voor commentaar, input en toekomstige betrokkenheid.

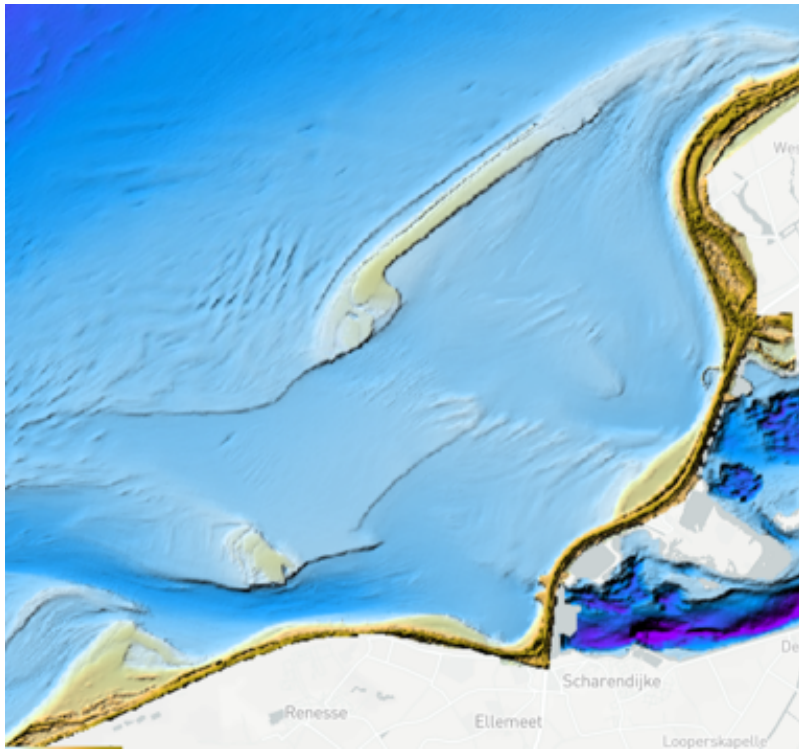
Gespreksintroductie

Ieder interview is ingeleid met de doelstellingen. Ook werd de gebiedsafbakening getoond, een beeld geschetst van het natuurlijke systeem ter plaatse aan de hand van storm Benjamin en is de fysieke uitgangssituatie aan de hand van beschikbare informatie geschetst.

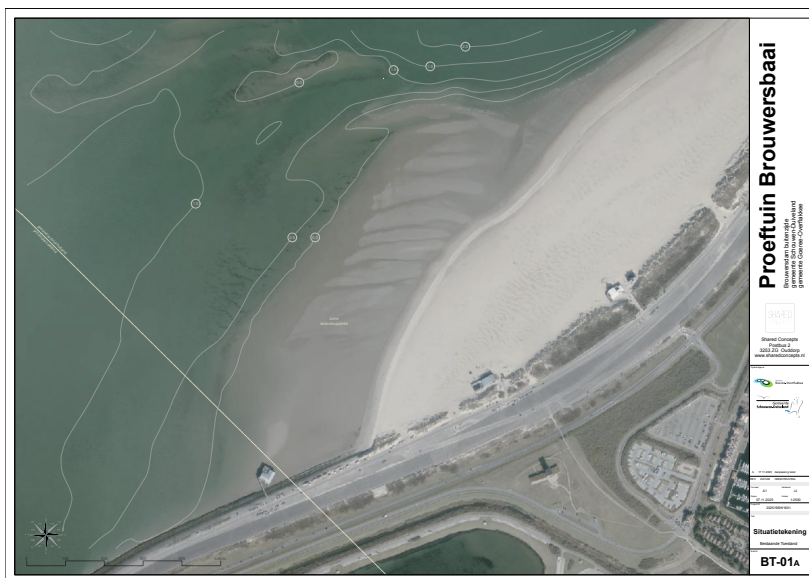
Doelstellingen

- Locatie proeflokaal voor praktijkproeven kustverdediging 2.0;
- Herstel en behoud van het strand;
- Vergroting van de biodiversiteit;
- Leren en toepassen van nature-based solutions bij zeewaartse kusterosiebeperkende maatregelen.

Overzichtskaart Brouwersbaai

Proeflocatie voor praktijkproeven

Storm Benjamin, 23 oktober 2025

Ter inleiding zijn tijdens de bespreking webcam beelden van de storm Benjamin gedeeld om een indruk te krijgen van de situatie ter plaatse bij storm.

Vanaf Beachclub Natural High zien we Strandclub Zee achter de branding staan die op de huidige buitenrand van de suppletie staat. Het sediment wordt door de branding opgewerkt tot een strandwal, waarachter een laagte ontstaat waarin water blijft staan.

De volgende foto zoomt in op de branding en geeft een impressie van de golfhoogte tijdens de storm Benjamin.

De volgende foto toont dat de complete suppletie (uit 2016) onder water staat tot aan de duinrand toe. Dit hele volume aan water vindt onder invloed van de zuidwestenwind en het getij haar uitweg aan de noordzijde van de suppletie bij afgaand tij. Gelet op het volume aan water en de windkracht is het zeer waarschijnlijk dat met deze stroming sediment wordt afgevoerd van de suppletie, waardoor na verloop van tijd een lagunevormige laagte is ontstaan.

The day after

Onderstaande foto toont de situatie de volgende morgen bij laagwater. Er is sprake van stevige winderosie van de zandbank richting Beachclub Natural High. Dit zand wordt momenteel niet ingevangen en belandt op of achter de Brouwersdam. Wederom een nettoverlies van het bestaande suppletievolume.

De verandering van een getijdengedomineerde delta naar (weer) een golfgedomineerde delta door de aanleg van de deltawerken heeft uiteindelijk geleid tot de verplaatsing van het zand van de voormalige zandbank bij de uitwateringssluits tot de huidige locatie (die in 2016 is aangevuld met een suppletie).

Het systeem is daardoor van een oost-west oriëntatie gekanteld naar een zuidwest-noordoost oriëntatie. Dit proces is nog steeds gaande en zal eindigen als al het zand van de Voordelta tegen de bestaande kust is aangeland. Met proeftuin Brouwersbaai willen we laten zien dat we dit proces kunnen vertragen/beheersen door gebruik te maken van Nature Based Solutions (NBS).

Definitie: Nature-based solutions zijn maatregelen om (semi-) natuurlijke ecosystemen te beschermen, duurzaam te beheren en te herstellen en zo op een effectieve en adaptieve manier maatschappelijke uitdagingen aan te pakken ten bate van de mens en natuur. (Bron: IUCN)

Uiteindelijk hebben al deze processen geleid tot de bestaande situatie waarbij de ontstane morfologie van de huidige zandplaat/suppletie al op onderstaande foto uit 1987 (gezien vanuit het zuiden) is te zien met de door stormvloeden ontstane zandrug, daarachter een overspoelingsgebied met een afvoerlaagte aan de noordzijde, waarbij door watererosie tijdens de afwatering een lagune is ontstaan.

Verleden – Heden

Van Getij- naar Golfgedomineerd

Onderstaande foto (gezien vanuit het noorden en kijkend naar het zuidwesten) toont de huidige lagune in het voorjaar van 2025.

Uitgangssituatie

- Golf gedomineerd
- Maximale golfhoogte: 2 meter?
- Maximale golflengte: ... meter?
- Overheersende windrichting ZW
- ZW & NW stormen
- Resultante zandtransport NO
- Getij 3 meter
- Stormvloedniveau: 4 meter?
- Stroomsnelheid getij: ... m/s?
- Hellingshoek: 1:100 meter

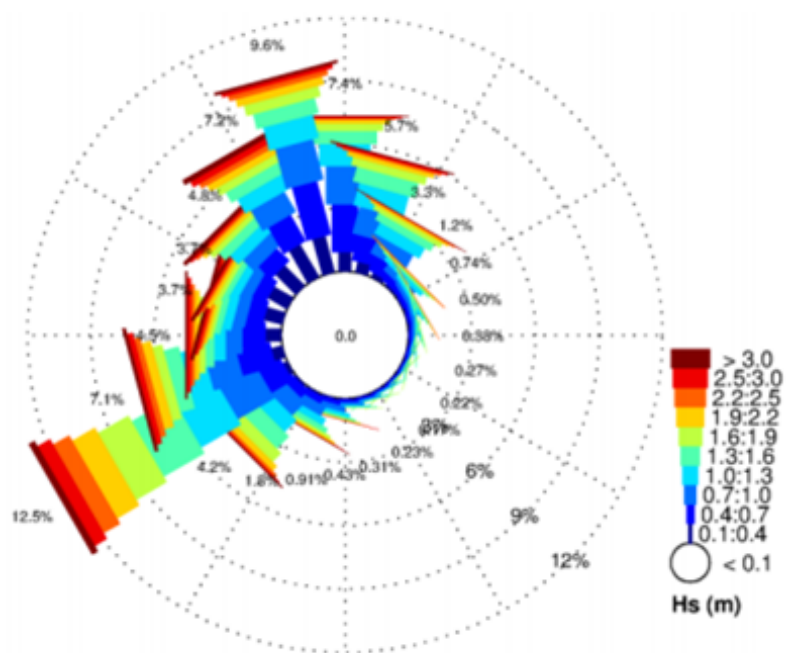

Figure 3.5: Wave rose for station Schouwenbank (2004-2014) (van der Wegen et al., 2017)

Bevindingen

De interviews zijn gehouden aan de hand van een 15-tal vragen en neergelegd in gespreksverslagen. Een beknopte samenvatting van de beantwoording is hieronder weergegeven.

1. Wat zijn de functionele onderdelen van het ontwerp? Welke bouwstenen?

Bouwstenen

Golfdemping	Mariene biobouwers	Plantaardige biobouwers	Strand- en vooroersuppletie
1. Biofacilitating anchor	1. Biofacilitating anchor	1. Stuifschermen	1. Biofacilitating anchor
2. Biogenic reefs	2. Bivalve bag	2. Helmgras	2. Bivalve bag
3. Bivalve bag	3. Gabions/schanskorven	3. Wiepen in beschoeiingen	3. Dropperline, -6m
4. Dropperline	4. Biogenic reefs	4. Ecodrain	4. Longline, -6m
5. Longline	5. Dropperline, -6m	5. Matten met zeegras	5. Musselschaker, -6m
6. Rijzendammen	6. Longline, -6m		6. Zinkstukken
7. Wiepen in beschoeiingen	7. Musselschaker, -6m		
8. Zinkstukken	8. Rijzendammen		
9. Xstonereef	9. Vissenbossen		
10. Reefblock	10. Wiepen in beschoeiingen		
11. Geotube	11. Xstonereef		
	12. The Motherreef		
	13. Reefblock		
	14. Tree Reefs (NIOZ)		
	15. Xiriton (NIOZ)		
	16. Kokerwormenrif		

N.B.: zeegrassen zijn volledigheidshalve opgenomen in de lijst, maar zowel Van Aalsburg als Bese zien weinig of een moeizame kans voor zeegras in de Brouwersbaai. Te dynamische omgeving en zeegras is te specifiek per locatie.

2. Hoe werken deze onderdelen samen?

Bij ARK leeft een groot aantal onderzoeksvragen.

Zowel BAM/Holcim als Van Aalsburg geven aan substantiële hoeveelheden sediment te kunnen invangen. Wellicht is een suppletie zelfs niet noodzakelijk.

Voor de meeste bouwstenen van Coastbusters (musselshaker en longlines) is de situatie aan de zuidkant van de suppletie te ondiep, deze moeten uitwijken naar locaties > -5 meter. Partijen als BAM, Van Aalsburg en Reefy creëren de luwtes waarin andere initiatiefnemers proeven kunnen doen met biogene riffen, zoals Oysterheaven, Coaststruction, Coastbusters (schelpenzakken) en Bese (schelpkokerwormen). BAM (Ecodrains) en Van Aalsburg creëren de omstandigheden (duinvorming met zoetwaterbel) waaronder de Universiteit Utrecht kan experimenteren met helmgras.

Een aantal partijen leveren bouwstenen van beton of gebakken (Limburgse) klei. Advies- en ingenieursbureau Netics is al met meerdere partijen in gesprek om te onderzoeken of deze bouwstenen uit lokaal materiaal geperst kunnen worden.

Bese kan bio-afbrekbare producten leveren ten behoeve van de kick-start van mariene restauratie, m.n. meshbags en rifpasta.

3. Welke partij is verantwoordelijk voor welk onderdeel?

Alleen Netics, Reefy en Van Aalsburg konden in deze fase concreet antwoord geven op deze vraag.

Overige initiatiefnemers: nader te bepalen.

4. Gebiedsafbakening?

Uitgangspunt is dat de contouren van de Suppletie zullen lopen over de contouren van de eerdere suppletie uit 2016. Hiermee is rekening gehouden bij de gebiedsafbakening.

Met uitzondering van Oysterheaven geven allen aan dat hun bouwstenen in de gehele Brouwersbaai toepasbaar zijn.

In een nadere uitwerking van het schetsontwerp dienen de bouwstenen in nauw overleg met de strandtenthouders een plek te krijgen in de verschillende zones: Seascape, Tidalzone, Shorescape en Spongescape.

5. Locatie, waar komt jullie oplossing het best tot zijn recht?

ARK, Bese, Oysterheaven en Coastruction geven aan dat hun bouwstenen luwte van wind en golven behoeven om succesvol geïmplementeerd te kunnen worden.

De longlines en musselshaker van Coastbusters hebben -5 of -6 m nodig om geplaatst te kunnen worden.

6. Wat hebben we nodig?

ARK: gebiedseigen materiaal en sediment.

BAM/Holcim: diepte -2 meter, mattenfundering nodig? Elektrisch materieel

BAM ecodrains: biologisch materiaal (jute) om drains te vormen, schelpen om te vullen.

Bese: nader te bepalen.

Coastruction: freedom of materials, freedom of design in luwe en blootgestelde omgeving.

Coastbusters: geleidelijk profiel (1:100), vooroever die kan bewegen zonder weg te slaan voor hun bouwsteen Schelpenzak en – 6 m voor hun bouwsteen musselshaker.

Netics: beschikt over machines voor de productie van elementen en het vullen van geotubes. Daarnaast is er sediment nodig en een juist ontwerp van de elementen.

Oysterheaven: luwte, verder nader te bepalen.

Reefy: fundering, zinkstukken?

UU: proeflocatie voor experimenteel onderzoek.

Van Aalsburg: naaldhoutenpalen/wiepen, kleine machine + ponton en sterke mannen/vrouwen

7. Proof of concept/launching customer?

ARK: n.v.t.

BAM Ecodrains: Denemarken, strand Egmond.

BAM/Holcim Xstones proef op rivierbodem in de IJssel (kleine golfslag).

Bese: <https://www.bese-products.com/scientific-publication-ecosystem-restoration/>

Coastruction: <https://www.coastruction.com/post/installation-in-the-oostvoorne-lake>.

Coastbusters: investeert in Proof of Concept.

Netics: Haven Barcelona, Hansweert, Rotterdam (lopend), sedimentvastlegging in Norfolk, rifblokken in Groningen en drie grote eilanden Malediven.

Oysterheaven: Veerse Meer, Norfolk, België.

Reefy: Project Nieuwe Waterweg, vijf verschillende configuraties, project zijarm van de Maas.

UU: n.v.t.

Van Aalsburg: <https://www.vanaalsburg.com/over-ons/kennisbank/#download>.

8. Welke vergunningen?

ARK beschikt over een vergunning Rifherstel en werkt aan aanpassing voor derden.

BAM heeft goede ervaringen met de Watervergunning.

Bese laat vergunningverlening aan opdrachtgever.

Coastruction blijft in beginsel buiten het vergunningentraject. Dat ligt bij de opdrachtgever.

Coastbusters start verkennend gesprek met de provincie Zeeland.

NETICS is bekend met het organiseren van vergunningen in samenwerking met bevoegd gezag.

Voor Oysterheaven is tegengaan kusterosie een belangwekkend argument voor vergunningverlening.

Reefy heeft ervaring met Natuurtoets. Rapport wordt nagestuurd.

UU geeft aan dat vergunningtrajecten meestal via de lokale beheerder lopen. UU vraagt daarnaast ook zelf aan.

Van Aalsburg maakt veelal gebruik van het Vergunningenloket, eerst voorbespreking en daarna aanvraag indienen. Zij hebben daar goede ervaringen mee. Adviseert om specialist in te huren bij vergunningsverleningstrajecten.

9. Welke rol?

ARK ziet voor zichzelf een overkoepelende rol vanuit het Seascope initiatief.

Bese acteert als onderaannemer en hoofdaannemer.

Coastbusters en Oysterheaven benoemen eerst nog een designfase en daarna hoofdaannemerschap.

NETICS kan een sleutelrol vervullen in een consortium: omzetten van bestaande producten in bio-afbreekbare versies.

Van Aalsburg ambieert als ervaringsdeskundige een rol als hoofdaannemer in een project.

UU verricht empirisch onderzoek.

Overige initiatiefnemers: nader te bepalen.

10. Welke projecten haalbaar?

Het plaatsen van rijzendammen, stuifschermen, eco-drains, X-stones en helmgras is nu al mogelijk. Er dient wel eerst afstemming plaats te vinden met de recreatieondernemers voor een aanvaardbare locatiekeuze.

Overige partijen wensen zich uit te spreken na het voorlopig ontwerp, waarbij de proefprojecten aan het Brouwersbaai-collectief gepresenteerd kunnen worden om de haalbaarheid collectief vast te stellen.

Voor de fasering wordt verwezen naar pagina 14 e.v.

11. Indicatief budget/begroting?

Partijen zijn voorzichtig met het doen van uitspraken in deze fase.

Netics: de kosten hangen sterk samen met de schaal waarop de elementen worden toegepast. Uiteindelijk bepaalt de ambitie van het projectteam de kosten. Lastig om een raming te maken als het ontwerp nog niet conceptueel is uitgewerkt. Stap na 7 januari.

Reefy: indicatie voor de golfbreker is 150 blokken/50 meter 250K euro. Staffel mogelijk bij grotere hoeveelheden.

Monitoringsplatform 30K/jaar.

Van Aalsburg heeft een vergelijkbaar project op de Wadden gedaan. Dat had een budget van 1,5 mio euro over een lengte van 5 km.

Coastbusters (Musselshaker) en de UU hebben de financiering voor hun proefprojecten rond.

12. Samenwerken met wie?

De meeste initiatiefnemers kennen elkaar en hebben al onderlinge samenwerkingsverbanden. Voor de details verwijzen we graag naar de besprekingsverslagen.

NETICS lijkt een centrale rol te kunnen vervullen in de transitie naar bio-afbreekbare bouwstenen van lokaal materiaal.

Het is verder aan de partijen zelf om naar voren te treden met mogelijke samenwerkingsverbanden voor proefprojecten en deze te pitchen aan het Brouwersbaai-collectief.

13. Monitoring

Coastbusters: monitoring door VLIZ i.s.m het NIOZ. HZ studenten kunnen ingezet worden.

BAM kan studenten inzetten voor ecodrains.

Bese: monitoring vanuit de universiteiten. Bese/Waardenburg biedt stageplekken voor studenten mariene ecologie van Groningen, Utrecht en WUR.

Netics: veel ervaring met monitoring. Eigen GPS apparatuur, inlezen en beoordelen GIS, visuele inspecties. Kustmorfologen in dienst. HZ studenten kunnen worden ingezet.

Reefy: eigen ervaring met monitoring. Beschikt daarbij over een eigen monitoringtool voor ecologie en waterkwaliteit. Satellietdata en dashboard met complexe info.

Oysterheaven: monitoring door Deltares.

UU: eigen monitoring. Er is een samenwerking in de maak met O&O van Pieter Zeeman Lyceum in Zierikzee.

Overige initiatiefnemers: nader te bepalen.

Monitoring is overigens een ‘piece de resistance’, zoals blijkt uit onderstaand rapport:

Citaat: “Zowel voor de menselijke activiteiten, als voor de instandhoudingsmaatregelen en het onderdeel ecologie moet geconstateerd worden dat de monitoring onvoldoende is. Als het gaat om ecologie is de bestaande monitoring van (zee-)zoogdieren en vis onvoldoende om deze te toetsen aan de doelstellingen vanuit de beheerplannen.”

Wellicht is er een mooie rol weggelegd voor de Proeftuin Brouwersbaai om hier nadere invulling aan te geven in samenwerking met onderzoeks- en onderwijsinstellingen.

14. Toekomstbeeld?

ARK wenst langdurig Impact te maken op natuurontwikkeling in de Brouwersbaai.

BAM/Holcim heeft haar toekomstbeeld als volgt gevisualiseerd:

Coastruction biedt mogelijkheden om de gemeenschap te betrekken en met name de jongeren door zich te richten op ‘Brainstorm Community Involvement’ in samenwerking met de strandtenthouders. Een mooi voorbeeld is de ‘WWF Kids workshop’.

Coastbusters verwijst naar 19de eeuwse kaarten van de Noordzee met riffen en schelpdieren. De oppervlakte aan oude riffen was toen gelijk aan de oppervlakte nu van offshore windparken!

Netics formuleert het als volgt: Een living lab en open demo-site om te laten zien dat er met innovatie circulaire en duurzame innovaties op een natuurlijke manier sediment kan worden ingevangen en vastgelegd waarbij de nadruk ligt op ecologische ontwikkeling in het gebied en ruimte voor recreatie.

Schouwen Kust ziet een zeereservaat voor zich met alternatieve recreatieve en educatieve natuurlijke beleving voor bezoekers, waar de Brouwersbaai onderdeel van uit maakt.

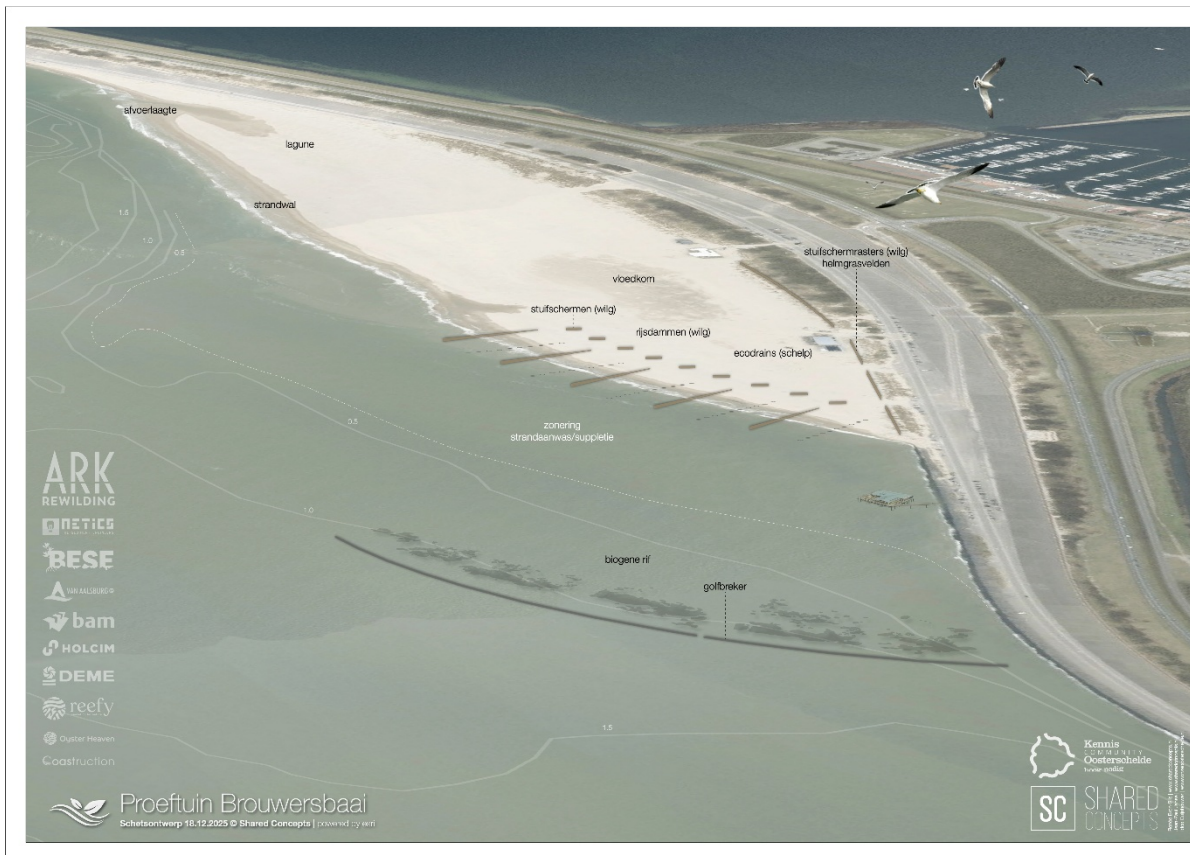
15. Diving route/duikers route

Coastruction, Netics, Reefy en Schouwen Kust hebben positief op dit idee gereageerd. Vanwege de (on)diepte bij het toekomstige golfbrekerrif zal het om een snorkelroute gaan. Voor de overige initiatiefnemers is dit niet van toepassing.

Op basis van bovenstaande inventarisatie komen we tot een concept schetsontwerp met drie verbeeldingen:

1. Voorstel maatregelen op huidige suppletie
2. Profiel met maatregelen op huidige suppletie
3. Preview opschaling Proeftuin Brouwersbaai

Voorstel bestaande suppletie

Profiel huidige suppletie

Fase 1^b (2026-2027)

In periode voorafgaand aan de suppletie zijn het plaatsen van eco-drains en stuifschermen een no-regret maatregel. Het principe van deze toepassingen kan voorafgaand aan de Suppletie op kleine schaal getest worden, en na de Suppletie op grotere schaal worden toegepast om toekomstige natuurlijke aanwas van de suppletie te stimuleren.

Activiteiten

Aanleg eco-drainage op strandwal: strandtenteigenaren en BAM.

Plaatsen stuifschermen in de vloedkom: strandtenteigenaren en Van Aalsburg

Bepalen onderzoekslocatie UU tussen getijdzone en Beachclub Natural High en/of tussen

Beachclub Natural High en Strandpaviljoen Brouw: strandtenteigenaren en UU.

Fase 2 (2027-2029)

Via de Suppletie herstel van het oorspronkelijke strand bij Strandclub ZEE (contouren gelijk aan de vorige suppletie in 2016).

Arcadis heeft de opdracht verkregen om een plan te ontwikkelen. Verwachting is uitvoering in fases in de periode 2027-2029.

Fase 3 (2029-2030)

ARK is al actief in de Brouwersbaai. De UU en Coastbusters (musselshaker) zijn voornemens om proefprojecten te starten. Beide hebben de financiën voor hun projecten rond. De volgende stappen zijn locatietoewijzing en vergunningverlening. Deze activiteiten zijn onafhankelijk van de planning voor de suppletie.

Er moet tijdig gestart worden met het betrekken van onderzoeksinstituten zoals NIOZ (Seascape), WUR (Shorescape), TUD (Modelling), Deltares (Spongescape), HZ (Building with Nature en Resilient Deltas), Delta Climate Center (Flexible Deltas) en stichting VOOR (Stichting Voortgezet Onderwijs Oosterschelde Regio) ten behoeve van de inzet van studenten en leerlingen voor bijvoorbeeld monitoring activiteiten.

Ter verhoging van de slaagkans bij vergunningaanvragen kunnen initiatieven voor proefprojecten in de Brouwersbaai worden gepitched aan de belanghebbenden in de Brouwersbaai-coalitie. Nadere uitwerking van een door de Brouwersbaai-coalitie goedgekeurd initiatief vindt plaats in de fase van schetsontwerp naar voorlopig ontwerp.

Korte beschrijving van het initiatief/de maatregel:

- Doel(en) van het initiatief/de maatregel
- Omvang proef
- Planning
- Tijdsduur
- Startmoment ten opzichte van (gefaseerde) Suppletie
- Locatie in de Brouwersbaai
- Opgave benodigde vergunningen en trekker aanvragen
- Financiering

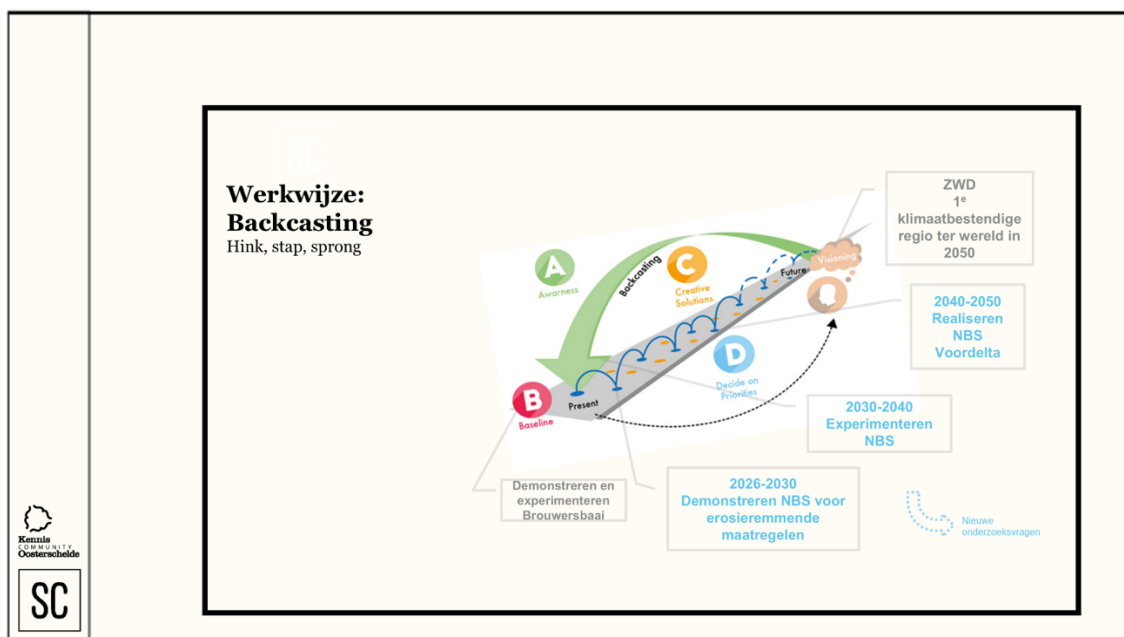
Experimenteren NBS 2030-2040

Fase 4 (2030-2040)

De ‘Lesson’s Learned’ uit de periode 2026-2030 kunnen vervolgens op grotere schaal worden toegepast in de gehele Brouwersbaai. Hierbij kan worden gedacht aan Musselschakers en Longlines in de diepere delen, rijzendammen en stuifschermen op de Bollen van de Ooster ter stimulering van duinvorming en zoetwateropslag (Spongescape). Het uitzetten van oesterriffen en mosselbanken op andere geschikte locaties bijvoorbeeld in de luwte van zandbanken (eventueel met ondersteuning van een golfbrekerrieff) om ook deze te stabiliseren en waar mogelijk zeewaarts te laten uitgroeien. Vervolgens komt dan ook de gewenste ontwikkeling van een Zeereservaat in zicht, wat goed is voor zowel de biodiversiteit als de stimulering van eco-toerisme.

Realiseren NBS 2040-2050

Uiteindelijk kunnen de in de Brouwersbaai succesvol gebleken Nature Based Solutions worden toegepast in de gehele Voordelta, opdat het einddoel, de zuidwestelijke delta als de eerste klimaatbestendige regio ter wereld, realiteit wordt.

ID/RBS, 19 december 2025